

Kuulamisülesanded kui loovuse ja kriitilise mõtlemise võti

Ene Peterson, Inguna Joandi

Eesti Võõrkeeleeõpetajate Liidu 15.aastapäeva konverents
8. november, Tartu

Õpitoa kava

- Soojendusülesanne
- Kuulamisoskuse arendamine ja sõsarväljaanne
- Tööraamatu „Mitmenäoline Eesti“ üldiseloostus: sihtgrupp, eesmärgid, ülesehitus, ülesannete tüübid
- Tööraamatu teemad
- Näiteid tööraamatu ülesannetest
- Refleksioon

Mõtteaineks

- Milline oli viimane kuulamisülesanne, mis sinu õpilasi päriselt haaras?
- Miks on kuulamisülesanded sinu õpilaste jaoks olulised?
- Milliseid osaoskusi peale keele mõistmise need veel arendavad?
- Kuidas siduda kuulamisülesanded teiste osaoskustega (lugemine, rääkimine, kirjutamine)?
- Miks on vaja keelekeskkonna ülesandeid?

näitame ja liigume; räägime ja liigume

Kuulamisoskuse arendamine ja sõsarväljaanne

Viide: CEFR Sõsarväljaanne (2023), Loe [SIIT](#)

Kuulamisoskuse arendamine ei ole eraldiseisev tegevus, vaid osa **integreeritud keelekasutusest**, kus õppija kuulab selleks, et midagi saavutada – osaleda vestluses, täita ülesanne, koostada tekst või tegutseda keelekeskkonnas.

Tegevuspõhise ainekäsitle
rakendamine, st õpetamine ja
õppimine põhinevad tegevusele ehk mõlemad on **tegevuspõhised protsessid**.

Põhitähelepanu ei ole keelel, vaid õppimisel peab olema mõni muu väljund või tulemus.

Tegevusele suunatud lähenemisviis seavad õppimise ja õpetamise keskmesse **tähtsuse loomise (koostöö kaudu)**

3.1.1.1 Suulise teksti mõistmine

Üldine suulise teksti mõistmine. Lk 50
Teiste omavahelise vestluse mõistmine lk 51
Elava esituse mõistmine lk 52
Teadaannete ja juhiste mõistmine lk 53

3.1.1. 2. Audiovisuaalne mõistmine lk 58

Pikk monoloog: põhjendamine ja selgitamine (nt väitluses) lk 66

Üldine suuline suhtlus. Lk 74
Teated, sõnumid ja ankeedid lk 86
Veebivestlus ja –arutelu lk 87, 88
Suhtluskoostöö lk 91

Näited

Osaoskus	Kuulamise kaudu arendatav tegevus	Näide
Rääkimine	Kuulamisele järgnev dialoog või rühmaarutelu	Kuula taskuhäälingut ja aruta, milliseid lahendusi sina pakuksid.
Lugemine	Kuulamis- ja lugemisteksti võrdlemine	Kuula uudislõiku ja loe sama teema veebiuudis – mis info kattub, mis lisandub?
Kirjutamine	Kuulatud info põhjal teksti loomine	Kuula intervjuud ja kirjuta kokkuvõte või arvamyslugu.
Keelekeskkond	Kuulamine autentses olukorras, kus keelt kasutatakse eesmärgipäraselt	Tee väljasõit muuseumisse või turule; kogu seal kuuldud fraase ja väljendeid, mida hiljem rühmas kasutate uue dialoogi loomiseks.

Üldiselt tööraamatust

- III kooliaste
- 9.klass
- eesti keele B2 tase
- 74 lehekülge
- 5 teemaderingi
- 18 alateemat
- 35 õppetundi
- kuulamisoskuse arendamine
- silmaringi avardamine

Tööraamatu eesmärgid

Pakkuda mitmekülgseid (erineva pikkuse ja raskusastmega) kuulamisülesandeid, mis aitavad saada terviklikku pilti Eestist

Kuulamisülesanded võimaldavad:

- arendada erinevaid osaoskusi, nii keeleoskust kui ka kriitilist mõtlemist ning kultuuriteadlikkust
- laiendada õppijate silmaringi
- mitmekesistada õppetegevust (aktiivõppemeetodid, keelekeskkonna ülesanded)
- lõimida õpetatavaid aineid ja teemasid

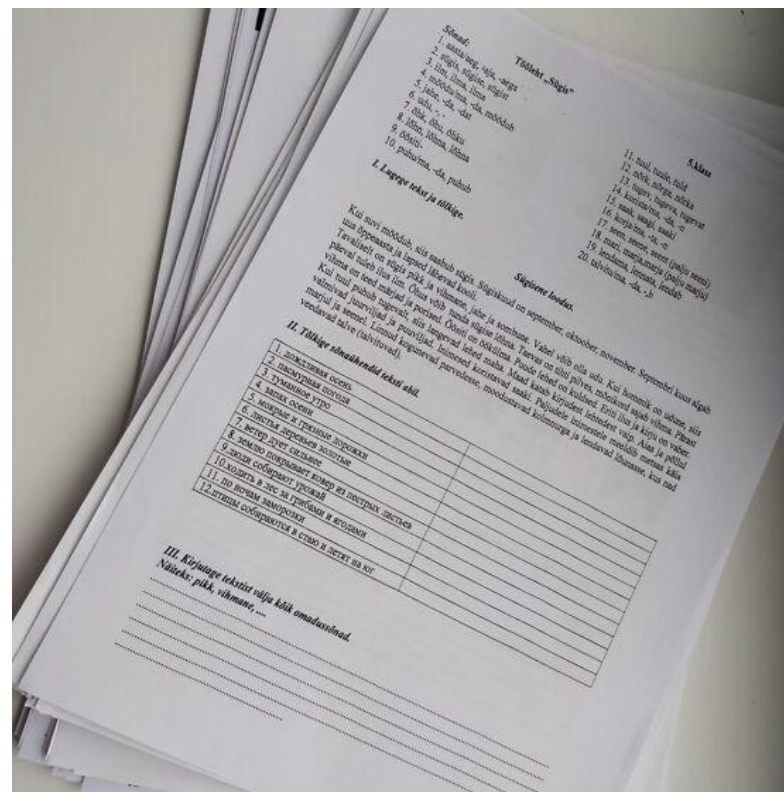
Tööraamatu tugevused

- Mitmekesine teemadering
- Autentsed heli- ja videomaterjalid
- Seotus päriseluga
- Loovuse ja kriitilise mõtlemise rõhutamine
- Keele ja kultuuri sidusus
- Koostööpõhine õppimine
- Digipädevuste arendamine
- Autentne ning põnev lugemis-ja kuulamismaterjal
- Grammatikat ja sõnavara käsitletakse funktsionaalselt
- Õpilase eneseväljenduse toetamine
- Lõiming teiste õppeainetega

Töölehtede struktuur

- soojendusülesanne
- kuulamiseelsed ülesanded
- kuulamisaegsed ülesanded
- kuulamisjärgsed ülesanded
- kinnistavad ülesanded
- keelekeskkonna ülesanded

Ülesannete tüübid

Kuulamisülesanded

Autentsed raadio-ja telesaated, teated, intervjuud, laulud, spordi-, teadus- ja kultuurisaated

Kuulamiseelsed ülesanded: ennustamine, arutelud, paaris- ja rühmatööd

Kuulamisaegsed ülesanded: lünkade täitmine, õige/ vale väited, valikvastused, kokkuvõtte kirjutamine

Kuulamisjärgsed ülesanded: arutelud, kirjutamisülesanded (blogipostitus), paaris- ja rühmatööd (arutelud, väitlus), loovülesanded (plakati, luuletuse loomine, arutelu väärtuste üle ning infoallikate usaldusväärseuse hindamine)

Keelekeskkonna ülesanded

- Interneti- ja digipõhised otsinguülesanded (nt VeniVidiVici koduleht, ERRi arhiiv, telekavad, raamatukogu koduleht, raamatu otsing e-keskkonnas ESTER, tehisaru „Õpi” funktsiooni kasutamine otsinguks)
- Digitaalse mängu/viktoriini koostamine Eesti kohta
- Kõige rohkem või vähem meeldinud Eurovisiooni laulu- ja esitatud laulu analüüsi koostamine
- Keelekasutus päriselu olukordades (raamatukogu külastus ja tegevused raamatukogus ning pärast raamatukogu külastust kokkuvõtte koostamine)

Vt Saateks: rääkimis-, lugemis-,kirjutamis-, sõnavara ja grammatikaülesanded

Teema 1. Eesti eripära ja tuntus maailmas

1.1. Kummaline ja võluv Eesti

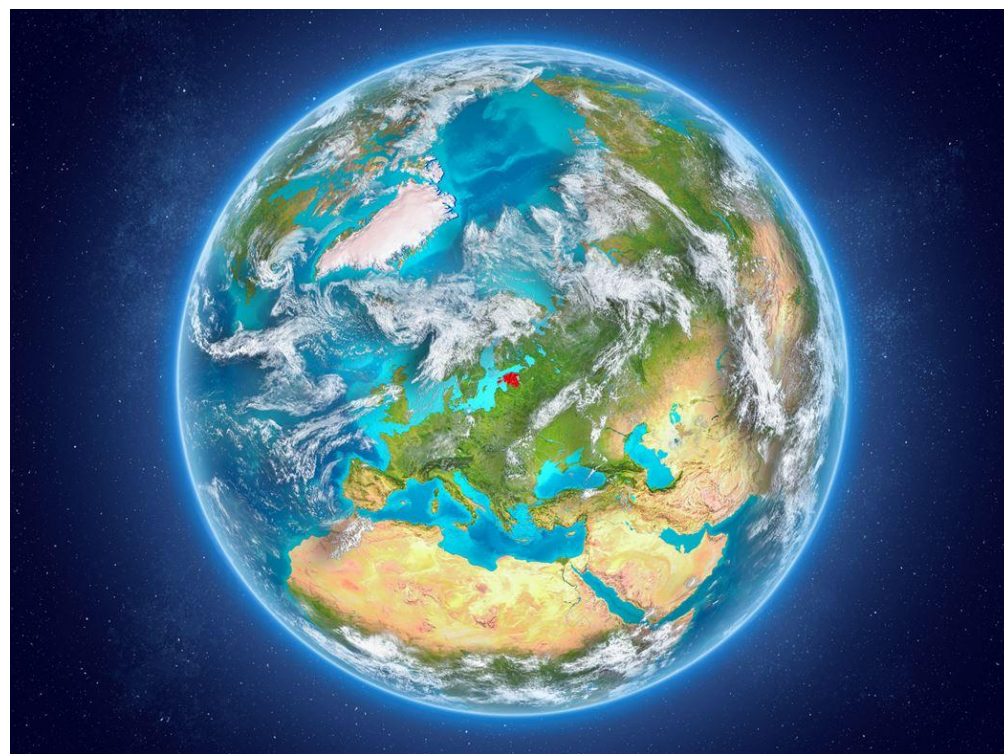
1.2. Minu Eestimaa

1.3. Intervjuu vahetusõpilastega

1.4. Laul "Ei ole üksi ükski maa"

Lõiming

- geograafia
- loodusõpetus
- muusika

Teema 2. Eesti keel ja kultuur maailmas

2.1. ESTO päevad

2.2. Kultuurisaade: Kultuuri kodu

2.3. Euroopa päev

2.4. Sõnajalaõit otsimas

Lõiming

- keel ja kultuur
- loodusõpetus
- inglise keel

Teema 3. Eesti noored ja teadus

3.1. Mida Juku ei õpi, seda Juhan ei tea

3.2. Leiunurk: Laura närve säilitav kätepaber

3.3. Eesti mäng

Lõiming

- bioloogia
- keemia
- loodusained

Teema 4. Keel ja keskkond

4.1. Keel ja kool. ETV saade

4.2. Kirjandus ja keel

4.3. Leon Tammel noorte keeles ja kirjas orienteerumisest

4.4. Leelo Tungal "14 emakeelset käänet

Lõiming

- keel ja kultuur
- inglise keel
- inimeseõpetus

Teema 5. Eestikeelsed teabeallikad

5.1. Ksenija Balta: olin areenil nagu Hollywoodi filmis

5.2. Noored ja meedia

5.3. Laul “Massikommunikatsioon”

Lõiming

- inglise keel
- keel ja kultuur
- muusika

Näiteid tööraamatu ülesannetest

Tööleht 2.2.Kultuurisaade. Kultuuriuudis

“Kultuuri kodu” - lühiklippide sari tutvustab 2025.aasta Eesti kultuuri tähttegelesi,

53. episood (17.05-2025)- Hans Cristian Aavik Tööleht 2.2. **Vaatamis - /kuulamiseelsed ülesanded:** sobitamisülesanne Kes on kes?; ennustamine pealkirja järgi “Hans Christain Aavik julgusa inimesi suurelt unistama?, ennustamine võtmesõnade järgi

Vaatamis-/kuulamisaegsed üleanded: valikvastusega küsimused; lõpeta laused;

Kulturiuudis: ennusta pealkirja järgi, millest või kellest tuleb uudises juttu.

Presidendi noore kultuuritegelase preemia pälvis viiuldaja Hans Christian Aavik

Kultuurisaade. Kultuuriuudis

Kirjutamine: Kirjuta viis sisukat küsimust, millele soovid vastuse saada uudisest

Kuulamine: valikvastusega ülesanne

Kuulamisjärgsed ülesanded: Millistele küsimustele said vastuse?

Viktoriin: Kas sa tead..?

Keelekeskkonna ülesanne;

1. Rühma -või paaristöö (infootsing kultuurisaadete kohta).

Ühe kultuurisaate valik, kokkuvõtte kirjutamine.

2. Individuaalne töö: Vali kaks kultuuri - või muusikasaadet, mida tahad kindlasti vaadata.

3. Paaristöö: Võrrelge oma eelistusi paarilise valikuga. Te peate leidma kompromissi, mis saadet vaadata.

Tööleht 4.3. Leon Tammel: noorte keeles ja kultuuris orienteerumisest

RARA Raadio, 31. märts

Kuulamiseelsed üleanded: arutelu (lugemine, sotsiaaleedia); sõnavaraülesanne; sobita sõna selle selgitusega; sõnad ja väljendis kuulamisülesande kõrval, Sõnaveebi kasutamine Kuula saadet [siit](#) Spotify või Apple Podcast

Kuulamisaegsed ülesanded (I-IV osa): valikvastusega ülesanded

- I. Miks on raamat asendunud noorte hulgas mobiiltelefoniga?
- II. Miks kasvab noorte hulgas sotsiaalmeedia tarbimine?
- III. Miks noored ei lähe raamatupoodi või raamatukokku?
- IV. Kas raamatutel ei olegi enam tulevikku?

[Tööleht 4.3.](#)

[Õpetajaraamat 4.3.](#)

Leon Tammel: noorte keeles ja kultuuris orienteerumisest

Kuulamisjärgsed ülesanded: töö sõnavaraga (otsi) vastandsõnad.
Veebisõnastike kasutamine (Sõnaveeb, antonüümisõnastik)

Väitlus (3 väidet). Valige üks väide. Tooge vähemalt kolm poolt -või vastuargumenti ning näiteid oma kogemusest, nt Paberraamatud on minevik, e-raamatud on tulevik; Lapsevanemad peaks keelama oma lastel kasutada sotsiaalmeediat kuni põhikooli lõpuni.

Rollimäng 1: Raamatukogu töötaja ja teismeline raamatukogu külastaja

Rollimäng 2: Lapsevanem ja laps.

Keelekeskkonna ülesanne 1: Kirjutas otsiaalmeedia postitus.

Keelekeskkonna ülesanne 2: Leia 10 anglitsismi ja kirjuta nende eestipärane vaste, nt blog -veebipäevik; *podcast* -taskuhääling

Tööleht 5.1.Ksenija Balta: olin areenil nagu Hollywoodi filmis

ERR uudised. Spordiuudised . Ringvaade,01.10.2024

Kuulamis-/vaatamiseelsed ülesanded: Tabeli täitmine (sobita sportlase nimi spordialaga). Leia küsimustele vastused. Ennustamine uudise pealkirja järgi.

Millistele küsimustele leiad vastuse pealkirjast? Millistele küsimustele soovid leida vastuse? Kirjuta 5 küsimust.Sõnavaraülesanne: sobita sõna sünonüümiga,

Kuulamisaegsed ülesanded: Lõpeta laused, valikvastusega ülesanne

Kuulamisjärgsed ülesanded: Millistele küsimustele said vastuse? **Arutelu;** Miks võrdleb Ksenija Balta oma elu filmi maailmaga.

Kuula ja /vaata täispikka intervjuud (Ringvaade:2741, 01.10.2024).

Kas said vastuse kõigile oma küsimustele? Tööleht '5.1. Õpetajaraamat 5.1.

Tööleht 5.3. laul “Massikommunikatsioon”

- **soojendusülesanne:** Arva ära sõna!; Leia netist teavet!
- **kuulamiseelne ülesanne:** tabeli täitmine pereliikmete massiteabevahendite kasutamise kohta; võrdlus pinginaabriga
- **kuulamisaegne ülesanne:** lüngad ja sõna esitähht antud; sõnade peavormide kirjutamine; küsimustele vastamine
- **kuulamisjärgne ülesanne:** sünonüümid ja ebareeglipärased sõnad; pilt ja tekst
- **keelekeskkonna ülesanne:** vestlus
“Täna õhtul koos massiteabevahendiga”

Kasutatud allikad

- Eesti Rahvusringhääling
- ERR arhiiv
- Vikerraadio
- RARA
- eesti kirjanike looming
- uudised
- intervjuud
- google.com
- facebook
- youtube

Õppevara loojate arenguprogrammi tulemuslikkus

- teadmiste kinnistamine
- uued tutvused
- koostööoskuse arendamine
- enesekindluse kasv
- oma jõudude proovilepanek
- silmaringi avardamine
- **VAHVA** lõpptulemus

Täname kuulamast ja kaasa mõtlemast!

